

תפ"ח 5365/02/20 - מדינת ישראל נגד ויסאם אבו אלחסנה

בית המשפט המחוזי בחיפה

פרק 267/20 מספר פל"א
526962/2020

תפ"ח 5365-02-20 מדינת ישראל נ' אבו אלחסנה (עציר)

לפני הרכב השופטים:
כב' השופט אבי לוי [אב"ד]
כב' השופט ערן קוטון
כב' השופט איל באומגרט
המאשימה

מדינת ישראל

נגד
הנאשם

ויסאם אבו אלחסנה (עציר)

גזר דין

כללי

בהכרעת-דיןנו המפורטת מיום 25.3.21 קבענו כי הנאשם שלפנינו, ויסאם אבו אלחסנה, ביצע שורה של עבירות:
רצח בנסיבות מחמירות, בניגוד לסעיף 301א(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**" או "**החוק**");

חטיפה לשם רצח או סחיטה, בניגוד לסעיף 372 לחוק העונשין;

כניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק, בניגוד לסעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952.

עיקרי הקביעות במסגרת הכרעת הדין

הנאשם, תושב עזה, אשר שהה באורח בלתי חוקי בשפרעם משך שנים ארוכות, הועסק על ידי ע'אזי חטיב (דודו של המנוח) בעבודות בנייה תקופה בת כשמונה חודשים; הוא אף לן חלק ניכר מהזמן בביתו של ע'אזי הנ"ל. את שכרו של הנאשם נהג ע'אזי לשלם מעת לעת על פי דרישת הנאשם כאשר כל העת נותרה יתרת זכות בת כמה אלפי שקלים בידי ע'אזי הנ"ל. את עיקר משכורתו נהג הנאשם לשלוח אל בני משפחתו שבעזה, תוך שהוא נעזר בסוחרים, אשר להם נגישות טובה לעזה.

עם סיום עבודתו של הנאשם אצל ע'אזי, קיבל הנאשם חלק מהסכום לו היה זכאי בגין עבודתו אך נותרה לזכותו יתרה בת 13,000 ₪; אותה הבטיח ע'אזי להעביר אליו בהמשך באמצעות איש קשר כלשהו.

בתקופה זו הופעל על הנאשם לחץ כבד מצד בני משפחתו שבעזה לחזור לצורך השתתפות בנישואי גיסו (אחי אשתו) ולהביא עמו סכום כסף משמעותי לצורכי החתונה וכן לצורך בניית בית. בידי הנאשם לא היה סכום כסף כנדרש ולפיכך החליט, כשבועיים לפני קרות האירוע הנדון כאן, לחטוף את המנוח, שאותו הכיר מאחר שבמספר הזדמנויות עבד עמו בבניית ביתו של ע'אזי, לרוצחו ולהסתיר את גופתו תוך העברת דרישה לתשלום כופר נפש בגין שחרורו.

הנאשם החליט לפתות את המנוח על ידי בדיית סיפור מעשה. מאחר שבהתאם לתוכניתו היה עליו לרצוח את המנוח ואז לקברו (לבל ימצא עד אשר יזכה בכספי הכופר שאותם היה בכוונתו לדרוש מבני משפחתו), שאל הנאשם מעדר חפירה לצורך כיסוי גופתו של המנוח. הוא הניח את מעדר - החפירה בזירת הרצח כדי שיעמוד לרשותו בשעת פקודה. הנאשם קבע עם המנוח להיפגש ביום האירוע בשעת ערב בסמוך לתחנת "ספורטוטו" בה בילה רבים מימיו. בין השניים הוחלפו מסרונים ושיחות טלפון עד אשר נפגשו והלכו יחדיו, זה אחר זה לזירת הרצח. הנאשם הנחה את המנוח לחפש שקית, אשר, לדבריו, הוחבאה במקום; כאשר המנוח התכופף על מנת לחפש וגבו היה מופנה אל עבר הנאשם, שלף הנאשם סכין, שאותה החזיק ברשותו מבעוד מועד ודקרו בגבו. המנוח המופתע שאל את הנאשם "למה ככה?" ונפל ארצה על גבו. הנאשם דקר את המנוח שוב ושוב בחזהו ובבטנו עד אשר הלה נפח את נשמתו. אז, משך הנאשם את גופת המנוח לתוך הבור, אשר היה כרוי במקום וכיסה אותה באדמה באמצעות מעדר - החפירה. ככל הנראה, טרם שקבר את גופת המנוח חיפש הנאשם בכיסו מכנסיו ואף נטל מהם את המכשיר הסלולרי של המנוח. הנאשם עזב את המקום זרק בדרכו את מעדר - החפירה כמו גם את הסכין בה עשה שימוש ושם פעמיו לכיוון ביתו של ע'אזי, שבו לן. בשעת ליל אף הניח ברכבו של שכנו של המנוח פתק דרישת כופר, שאותו הכין מבעוד מועד ובו דרישה לתשלום סך של 400 אלף ₪ בגין השבת המנוח לחיק משפחתו כשהוא חי. נכלל במכתב זה איום לפגוע במנוח אם סכום הכופר לא ישולם במועד. לאחר שהחלו חיפושים אחר המנוח, "התנדב" הנאשם לסייע בחיפוש כדי להסיר מגבו כל חשד, ובהמשך החליט הנאשם לברוח משפרעם ועשה כן בשעת בוקר מוקדמת של מחרת היום.

קבענו, כי הנאשם תכנן מבעוד מועד לרצוח את המנוח והוציא תוכניתו אל הפועל, עקב בצד אגודל, במהלך הימים שקדמו ליום הרצח. הנאשם דקר את המנוח 21 דקירות מתוך כוונה ברורה לקפד פתיל חייו במסגרת תוכניתו הנ"ל.

לא למותר לציין, כי מיד לאחר מתן הכרעת הדין, ביום 25.3.21, הוגשה לנו בקשת המאשימה וב"כ נפגעי העבירה, לאסור לפרסם חלקים מתוך הכרעת הדין, העלולים לפגוע בביטחונם של נפגעי העבירה. אסרנו, (במסגרת החלטתנו מיום 18.5.21) לפרסם חלקים מסוימים מתוך הכרעת הדין (בנוסחה המלא). התמונה העובדתית דלעיל תואמת את נוסחה המותר בפרסום של הכרעת הדין (ואיננה כוללת התייחסות לפרטים שפרסומם נאסר). להפסת הדעת נציין כי בפרטים החסרים אין כדי להשפיע כהוא זה על סוגיית גזירת דינו של הנאשם.

תסקיר נפגעי העבירות

ביום 3.6.21 הוגש לתיק בית המשפט תסקיר מקיף ומפורט בעניינם של נפגעי העבירות, הוריו של המנוח וארבע אחיותיו הקטינות. על מנת לשמור על פרטיותם של אלו יובאו להלן פרטי התסקיר האמור בקצירת האומר.

נאמר מיד, **השלכות אירוע הרצח על בני המשפחה הינן משמעותיות ביותר.** במובן זה, צוין כי כוחותיה של המשפחה כלו, כך שהיא "שורדת" מיום ליום ללא תכלית, וללא תחושת משמעות. המוות קטע את רצף חי המשפחה

וגרם לעצירה דרמטית ואף רגרסיה בשלבי התפתחותה של כל אחת מבנות המשפחה, אחיותיו של המנוח.

כאן המקום לציין, כי המנוח היה בן בכור יחיד על כל המשמעויות הנלוות לכך במשפחה מוסלמית. לא זו אף זו, כפועל יוצא מהרצח התגלעו מתחים פנים משפחתיים, שכן הוריו של המנוח חוו בינם לבין עצמם דרכי התמודדות שונות עם האסון. באופן זה, אחיותיו של המנוח נותרו במצב של בלבול, חוסר ודאות והעדר הכלה מתאימה למצבן.

כיום, מצבם של בני המשפחה מוגדר שברירי ופגיע, כך שרמת התפקוד הגבוהה שאפיינה אותם בעבר פחתה משמעותית. ניכר, כי אביו של המנוח וארבע אחיותיו טרם החלו בתהליך עיבוד האבל והחלו מפתחים סימנים של פוסט טראומה (תסמונת בתר-חבלתית) מורכבת.

צוין, כי אחיותיו של המנוח מתארות פחד מפגיעה נוספת של הנאשם בהן ובהוריהן. בהתייחסן לענישתו הצפויה של הנאשם רצונן הוא שיושת מאסר ממושך, על מנת להשיג לנפשן מעט מזור.

אמו של המנוח ציינה אף היא בהקשר זה את רצונה בהשתתפות ענישה מחמירה על הנאשם. לצד זאת היא הוסיפה, כי גם אם יושת על הנאשם העונש החמור ביותר, הרי שעניין זה לא יחזיר לה את בנה המנוח.

ראיות לעניין העונש

המאשימה הציגה את מסמך תמצית רישומו הפלילי שלהנאשם (סומן **טעת/1**). כלולות בו שלוש הרשעות שהתיישנו זה מכבר. האחת, מיום 28.1.10 עניינה בעבירת כניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק בהתאם לסעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. בגין עבירה זו השית בית משפט השלום בחיפה על הנאשם מאסר בפועל ל - 45 ימים.

השנייה, מיום 28.12.08 עניינה בעבירת כניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק בהתאם לסעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. בגין עבירה זו השית בית משפט השלום בעכו על הנאשם מאסר בפועל ל - 15 ימים.

השלישית, מיום 23.7.98 עניינה בעבירת היזק בזדון לפי סעיף 452 לחוק העונשין, בנוסף לעבירת כניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק, בהתאם לסעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. בגין עבירות אלו השית בית המשפט הצבאי באזח"ע על הנאשם מאסר בפועל לתקופה של 9 חודשים.

הטיעונים לעניין העונש

ב"כ המלומדת של המאשימה, עו"ד הילה כץ, הגישה לעיונו טיעונים כתובים לעניין העונש (סומנו **טעת/2**) והוסיפה על אלו דברים בעל פה.

המאשימה עמדה על כך שעבירת הרצח ועבירת החטיפה מהוות אירוע אחד הכולל בחובו שני מעשים נפרדים (שתי עבירות נפרדות). בגדרי אירוע זה, עתרה המאשימה להשית על הנאשם עונש נפרד בגין עבירת החטיפה לשם רצח, כזה שיצטבר לעונש מאסר העולם (עונש חובה) שיושת בגין עבירת הרצח בנסיבות מחמירות.

המאשימה עמדה בטיעוניה על הערכים המוגנים שנפגעו פועל יוצא של מעשיו החמורים של הנאשם וכן על הנסיבות האכזריות הקשורות בביצוע העבירות. הודגשו התכונות המוקדם "הקר" שקדם לביצוע עבירת החטיפה לשם רצח; מניע בצע הכסף שהיה קיים אצלו עובר למעשיו; וקור רוחו של הנאשם, שלא נתקף בייסורים או בחרטה לאחר שקבר את המנוח, אלא שהגדיל עשות והניח לאחר מעשיו מכתב כופר על מכונית הסמוכה לבית הורי המנוח. עוד הודגשה העובדה, שלפיה הנאשם הכין מבעוד מועד מעדר חפירה שנועד לקבור ולהסתיר את גופתו של המנוח.

לשיטתה של המאשימה, הרי שבגין ביצועה של עבירת החטיפה לשם רצח יש להשית על הנאשם עונש אשר ינוע בין 5 לבין 10 שנות מאסר לריצוי בפועל, שיצטבר כאמור לעונש מאסר העולם (שהטלתו חובה). המאשימה הפנתה לתמיכה בטיעוניה לפסיקה רלוונטית. לדידה של המאשימה נוכח האכזריות והתכונות הזדוניות הניבטים מהמעשים יש למקם את עונשו של הנאשם ברף הגבוה של העונש המוצע לעבירת החטיפה לשם רצח.

באשר לעבירת הכניסה לישראל שלא כחוק, ציינה המאשימה במסגרת טיעוניה הכתובים כי עסקין באירוע נפרד ובאופן זה הודגשה החומרה היחסית של מעשי העבירה הנ"ל. צוין, כי על אף שיתכן שהעונש שיוטל בגין עבירת הכניסה לישראל שלא כדין יחפוף בסופו של יום (על אף היותו אירוע נפרד) לעונשים הכבדים שיוטלו בגין האירוע הראשון, הרי שלא ניתן להקל ראש במעשה עבירה זה ויש ליתן לכך ביטוי לכל הפחות במסגרת העונש המותנה שיוטל.

ב"כ המלומדת של המאשימה עמדה על הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות. צוין, כי הנאשם לא נטל אחריות על מעשיו, אלא בחר לנהל את משפטו בטענה שהרצח שבוצע לא היה מתוכנן. הוסף, שלא קיימת אינדיקציה לפגיעה העלולה להיגרם לנאשם או לבני משפחתו כתוצאה מהעונש הצפוי להיות מושת עליו. עוד הוסף, שלא נגרמו לנאשם נזקים מביצועה של העבירה ולא הוצגו ראיות כלשהן היכולות להעיד על התנהגותו החיובית וללמד על תרומה כלשהי לחברה. לנאשם עבר פלילי שהתיישן כמפורט לעיל.

ב"כ המאשימה הוסיפה ועתרה להשית פיצויים על הנאשם (בסכום המרבי הקבוע בחוק) לטובת בני משפחתו של המנוח. בהקשר זה המאשימה עמדה על תוכנו של תסקיר נפגעי העבירות המשקף נאמנה את **הסבל הרב** שחוותה משפחתו של המנוח, שהיה נער צעיר, כזה שכל עתידו היה מונח לפניו. המאשימה הדגישה, כי על אף שהפיצויים אינם עתידים למחות את כאב המשפחה, הרי שזקיפתם לטובת נפגעי העבירה חשובה וידועה.

ב"כ המלומד של הנאשם, עו"ד עאמר, עתר לכך שלא יושתו על הנאשם עונשים נוספים במצטבר לעונש החובה (מאסר עולם) שיוטל בגין עבירת הרצח בנסיבות מחמירות.

לשיטתו של הסנגור, שתי העבירות (הכלולות באירוע הראשון) בוצעו מתוך מטרה אחת; לפיכך יש לבחון את עוצמת הזיקה המתקיימת בין המעשים השונים וכריכתם האחד בשני, דבר היכול לתמוך בחפיפת העונשים.

הסנגור עמד על כך שהנאשם הודה במסגרת חקירותיו במעשיו, ושיש ליתן משקל לכך שהליך ההוכחות בעניינו היה ממוקד, ולא חייב שמיעת עדויותיהם של עדים רבים. צוין, כי הנאשם שיתף פעולה עם גופי החקירה בפעולות השחזור (ובהליכים נוספים) ובכך תרם לגילוי האמת וקידום החקירה.

הוסף, כי לנאשם משפחה בעזה, הכוללת ילדים קטנים. הנאשם נכנס ארצה על מנת לפרנסם, שכן מצבו הכלכלי היה קשה מנשוא. הסנגור הוסיף וציין, כי עברו הפלילי של הנאשם התיישן זה מכבר.

לסיכום, נתבקשנו לקבוע את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם הענישה ולא ברף הגבוה.

דבריו של הנאשם

הנאשם בדבריו אל בית המשפט ציין, כי הוא מצטער מאוד על מעשיו וביקש מאלוהים שישלח מעתה למשפחת המנוח עתיד טוב יותר.

דין והכרעה

המעשים שביצע הנאשם שלפנינו קשים מנשוא. כפי שפורט, בליבו של הנאשם גמלה החלטה לחטוף את המנוח, להמיתו ולדרוש כופר בגין "שחרורו". על מנת להוציא אל הפועל את מזימתו המזוויעה הוא הכין מעדר - חפירה שיעמוד לרשותו בזירה בעת הצורך. לאחר מכן הוא בדה סיפור מעשה על מנת להוביל את המנוח לזירת הרצח. שם, בעוד המנוח מתכופף וגבו מופנה אל עבר הנאשם, שלף הנאשם סכין, ודקרו בגבו. המנוח המופתע אף הספיק לפנות אל הנאשם, לשאול "למה ככה?" וליפול ארצה על גבו. הנאשם דקר את המנוח שוב ושוב בחזהו ובבטנו עד אשר המנוח נפח את נשמתו.

בכך לא הסתיימו מעלליו של הנאשם. בשעת ליל הוא הניח על גבי רכב החונה סמוך לביתו של המנוח פתק ובו דרישת כופר לתשלום סך של 400 אלף ₪, בגין השבת המנוח לחיק משפחתו כשהוא חי. במכתב האמור נכלל איום לפגוע במנוח אם סכום הכופר לא ישולם במועד. הנאשם הגדיל עשות ולאחר שהחלו החיפושים אחר המנוח הוא "התנדב" לסייע בחיפוש על מנת להסיר מעצמו חשד. בהמשך, הנאשם, אשר שהה בארץ באופן בלתי חוקי, נמלט משפרעם.

כעת, באה שעתו של הנאשם לתת את הדין על מעשיו.

לצורך כך ניעזר במאזניים הנורמטיביות, פרי סימן א'1 לפרק ו' בחוק העונשין, התשל"ז-1977, העוסק בהבניית שיקול-הדעת השיפוטי. כידוע, העיקרון המנחה בענישה הוא ההלימה. במובן זה, על בית המשפט הגוזר דין לשמור על יחס הולם בין חומרת מעשי העבירות בנסיבותיהם, ומידת האשם, לבין סוג העונש שיוטל על הנאשם ומידתו.

כך, עובר לקביעת העונש, עלינו לקבוע מתחם עונש ההולם את האירוע הנדון לפנינו, מתוך התחשבות בערכים החברתיים שבהם פגעו המעשים, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוען של העבירות (סעיף 40ט לחוק). לאחר קביעת המתחם, ככל שלא נמצאה הצדקה עניינית לסטות ממנו מטעמים של שיקום, ייקבע העונש המתאים לנאשם בשים לב לנסיבותיו האישיות, הללו שאינן קשורות בביצוע העבירות.

נצא, אפוא, לדרך, המובילה לגזר הדין המתאים למעשיו של הנאשם.

לנוכח עמדת הצדדים ובשים לב לאופי הדומיננטי של מעשי החטיפה והרצח בפרשה כולה, יידונו עבירת הרצח בנסיבות מחמירות ועבירת החטיפה לשם רצח או סחיטה במסגרתו של אירוע אחד - "מבחן הקשר הדוק" בהחלט מצביע על קשר בל ינתק המתקיים בין עבירות אלו (ראו: ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל, פסקאות 5 ו-6 לפסק דינה של כב' השופטת ד' ברק-ארז, ניתן ביום 23.6.15).

ודוקו, עסקינן בשני מעשים נפרדים המגלמים שתי עבירות נפרדות. נזכיר, כפי שפורט בהרחבה במסגרת הכרעת הדין, עבירת החטיפה לשם רצח או סחיטה אינה עבירה תוצאתית. אין, אפוא, נפקא מינה לשאלה אם מטרת הרצח הגלומה בה אכן תתגשם, אם לאו. ביצועה של עבירת החטיפה המוגמרת מהווה מעשה נפרד ומובחן מהרצח המזעזע שבוצע לאחריה. במובן זה, כל אחת מאלו היא עבירה נפרדת; כל אחת מהעבירות הללו מגלמת מעשה מופרד ומובחן. עם זאת, כאמור, אין ניתן לנתק מביצוען המובחן של עבירות חמורות אלו את התוכנית העבריינית הכללית שעמדה **כקשר הדוק** בין ביצוען - חטיפה לשם סחיטה או רצח, **שסמוך לאחריה**, לדאבוננו הרב, אכן הומת המנוח באכזריות ואף נעשה ניסיון לסחוט את בני משפחתו. **בראי האמור לעיל ראוי להבהיר: עבירת הרצח בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(1) לחוק מחייבת, בהתאם לקביעתנו, הטלת עונש "מאסר עולם ועונש זה בלבד" (ראו סעיף 301א(א) לחוק). הצטברות עבירת החטיפה לשם רצח או סחיטה (עבירה נפרדת ומעשה מובחן נוסף שבוצע בגדרי האירוע), מחייבת קביעת מתחם עונש הולם לאירוע כולו (כמצוות סעיפים 40ג(א) או 40ג(ב) לחוק העונשין) מעבר לעונש מאסר העולם החובה המנדטורי.**

יוער, כי נקבע בפסיקה, שראוי במקרים המתאימים לצבור לעונש מאסר העולם עונשים נוספים, בכפוף למגבלת צבירת העונשים המרביים הקבועים לצדן של העבירות הנכללות באירוע (ראו למשל: ע"פ 8965/18 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 3.11.19).

מהמכלול ראוי להסיק, שהסך התחתון של מתחם הענישה המתייחס לאירוע כולו צריך שיעמוד על עונש מאסר העולם (במקרה של חפיפה מלאה בין העונשים המוטלים בגין כל מעשי העבירה גם יחד), ואילו הרף העליון של המתחם צריך שישקף הן את עונש מאסר העולם (בגין עבירת הרצח) הן את העונש הראוי לעבירת החטיפה (בבחינת צבירת עונשים מלאה או חלקית). רף הענישה עליון ייקבע תוך שמירת ההלימה לחומרת המעשים, ומתוך התחשבות בערך חברתי שמגלמות כל העבירות גם יחד (וראו לעניין זה: ע"פ 1127/13 גברזג'י נ' מדינת ישראל, ניתן ביום 15.1.14).

עבירת הכניסה לישראל (שגם בעשייתה הורשע כזכור הנאשם שלפנינו) מהווה אמנם, בהתאם לכללים המנחים, אירוע נפרד, בהעדר קשר הדוק בין ביצועה של הכניסה לישראל והשהייה הממושכת בשטחה (שלא כחוק) לבין ביצועה של התוכנית העבריינית המתוארת לעיל (יצוין, כי הנאשם שהה באורח בלתי חוקי בשפרעם, על מנת לעסוק בעבודות בנייה). עם זאת, בהתחשב בהיותה שולית ביחס לפרשייה המרכזית הנדונה כאן לא מצאנו לנכון לקבוע מתחם עונש הולם נפרד בגינה. הענישה בגינה תשוקלל אפוא לתוך מתחם העונש הנקבע לעבירות המהותיות יותר שבביצוען הורשע.

בבואנו לקבוע את הרף העליון של מתחם העונש ההולם לאירוע כולו נעמוד תחילה על הערכים המוגנים שבהם פגעו מעשיו של הנאשם בכללם. בראשם - ערך קדושת החיים.

ככלל, בית-המשפט העליון עמד לא פעם בעבר על **עקרון קדושת החיים**, שלפיו -

"עקרון קדושת החיים חל בצורה שווה על כל אדם באשר הוא אדם....השמירה על קדושת החיים - לרבות קביעתה של קדושה זו בהכרת הכול - היא העומדת בראש תכליות הענישה במקום שמדובר בנטילת חיי אדם, ועל בית המשפט לשוות זאת לנגד עיניו בגזרו את הדין ... לא בכדי הוצב הדיבור "לא תרצח" בראש הדיברות המבטאים את הכללים הבסיסיים של חיים בחברה מתוקנת, שאין לך מעשה נורא הימנו..."(ע"פ 4419/95 **חדד נ' מדינת ישראל**, עמ' 764-765, ניתן ביום 22.5.96).

יתרה מכך, בית המשפט העליון עמד לא פעם על החומרה הגלומה בעבירות חטיפה, בצינו כדלהלן:

"אמצעי החטיפה... פוגע באושיות המשפט. עוד יש לזכור כי מטבעם של דברים, סופה של חטיפה אינו תמיד נראה בתחילת המעשה. נקודה זו נכונה במיוחד מנקודת מבטו של נפגע העבירה, הוא הנחטף... הפגיעה בנחטף אינה רק בשלילת חירותו שבוצעה בפועל, **אלא בפוטנציאל הסיכון הטמון במעשה, שעלול אף להתדרדר לפגיעה פיזית חמורה. יצוין בהקשר זה הפחד ואי הוודאות המלווים את משפחת הנחטף...** בית המשפט חייב להשמיע קולו נגד תופעות מעין אלו המערערות על סמכותו ותפקידו בחברה" (ע"פ 4131/13 **שאמרי נ' מדינת ישראל**, פסקה 5 ניתן ביום 13.3.14) (הדגשות אינן במקור).

העבירות שביצע הנאשם באירוע הנ"ל פוגעות בערכים **שעניינם בשמירה על קדושת החיים; בשמירה על שלמות גופו של אדם; בשמירה על כבודו של אדם וביטחונו האישי; וכן בשמירה על חופש התנועה והבחירה החופשית לנוע ממקום למקום.** לטעמנו, ראוי לקבוע, כי **מידת הפגיעה בערכים הללו, כפי שזו ניבטת ממעשיו של הנאשם היא גבוהה.**

כידוע, מדיניות הענישה הנוהגת הינה אך אחד מהשיקולים המשמשים בידי בית המשפט בקביעת מתחם העונש (ראו למשל: ע"פ 9954/17 **זילברשטיין נ' מדינת ישראל**, פסקה 9, ניתן ביום 22.4.18), עם זאת, על מנת לשרטט כדבעי את מתחם הענישה בנידון דין עיינו בפסיקה רחבה העוסקת בעבירות שעניינן חטיפה לשם רצח או סחיטה לפי סעיף 372 לחוק העונשין.

כך למשל, בפרשה שנדונה במסגרתו של ע"פ 2592/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 6.7.16) דחה בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת, שבמסגרתו הושת על המערער **עונש מאסר עולם ו-15 שנות מאסר שתרוצינה במצטבר.** עונשים אלו נגזרו על המערער בגין ביצוען של עבירות שעניינן **רצח בכוונה תחילה** לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, **חטיפה לפי סעיף 372 לחוק** וכן בגין עבירות ביטחוניות נוספות לפי פקודת מניעת טרור, התש"ח-1948. עובדות מקרה זה לימדו על חטיפתו ורציחתו של החייל המנוח אולג שייחט ז"ל בידי המערער ואחרים. אלו קשרו קשר לחטוף, לרצוח חייל וליטול ממנו את נשקו לצורך שימוש בו בפיגועים עתידיים.

בפרשה שנדונה במסגרתו של ע"פ 7382/02 **שארף נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 17.12.03) דחה בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת, שבמסגרתו הושת על המערער **עונש מאסר עולם ו-10 שנות מאסר שתרוציה במצטבר**. עונשים אלו נגזרו על המערער בגין ביצוע של עבירות שעניין **רצח, חטיפה לשם רצח, החזקת נשק, שיבוש מהלכי משפט, שהייה בלתי חוקית בישראל החזקה בסם מסוכן ושימוש בו**. עובדות מקרה זה לימדו, כי המערער - תושב שכם השוהה בארץ שלא כחוק - רצח בירות אקדח ילד בן 8 שנים, תלמיד כיתה ג', תמורת סכום של 60,000 דולר, לפי הזמנתה של משפחה שבינה לבין משפחת המנוח סכסוך דמים רב שנים. למעשה הרצח קדמה חטיפתו של המנוח במכונית שבה נהג המערער.

בפרשה נוספת שנדונה במסגרתו של ע"פ 3136/20 **אבו עאיש ואח' נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 24.5.21) דחה בית המשפט העליון את ערעורם של ארבעה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע. בית המשפט המחוזי בבאר שבע גזר על הארבעה מאסרים בפועל **שאורכם עמד על 28, 37, 39 ו-37 חודשים**, בגין ביצוע של עבירות שעניין **חטיפה לשם סחיטה וסחיטה באיומים**, לפי סעיפים 372 ו-428 סיפה לחוק העונשין. עובדות מקרה זה לימדו, כי המערערים הם קרובי משפחה שרקמו והוציאו אל הפועל תכנית לחטוף את המתלון, לכלוא אותו ולסחוט באיומים ממנו ומקרוביו כסף. חוליית החוטפים (המערערים) עברה בין מקומות מסתור עם המתלון עד שהוסכם עם משפחתו כי המתלון ישוחרר בתמורה לתשלום בסך 350,000 ש"ח. הסכום הועבר והמתלון שוחרר.

ראו בנוסף: ע"פ 6478/12 **דרדון נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 17.4.13); ע"פ 2254/07 **מדינת ישראל נ' טארונשוילי** (ניתן ביום 4.7.07); ע"פ 6560/15 **סריס נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 2.5.16); ע"פ 2204/15 **ביטון נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 2.8.15).

נפנה כעת, לעיין **בנסיבות ביצוע העבירות הכלולות באירוע זה** (מאלו המצוינות בסעיף 40ט לחוק).

הנאשם תכנן מבעוד מועד לרצוח את המנוח והוציא תוכניתו אל הפועל, בקור רוח מזעזע. תכנון זה בא לידי ביטוי בבדיית סיפור פיתוי, בניצול היכרותו עם המנוח והאמון שרחש לו המנוח על מנת להניע את המנוח ללכת מהמקום שבו היה מצוי אל זירת הרצח; הוא דאג להותיר מעדר - חפירה שיעמוד לרשותו בזירת הרצח בשעת פקודה; וכן דאג שיהיה באמתחתו סכין. **חלקו של הנאשם** בביצוע של עבירות אלו **הוא בלעדי. הנזק** שנגרם כתוצאה מביצוע העבירות **חמור ביותר**. הנאשם דקר את המנוח 21 דקירות על לא עוול בכפו. הוא דקרו תחילה בגבו; בהמשך, קיפד את פתיל חייו. בכך גרם גם נזק נפשי ורגשי חמור ביותר לבני משפחתו של המנוח כעולה מהתסקיר שנערך בעניינם של נפגעי העבירה. הסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע מעשיו הן בצע כסף. **הנאשם הבין היטב את אשר הוא עושה ואת הפסול החמור הטמון במעשיו**. לא היה להם כל הצדקה ולו הקלושה ביותר. במובנים רבים, האמור במעשים המגלמים רוע טהור.

מצאנו לנכון לייחד מילים ספורות גם לעבירת הכניסה או ישיבה בישראל שלא כחוק, בניגוד לסעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, אשר ברמה העקרונית ראוי היה לבוחנה כאירוע נפרד אך כאמור בנסיבות העניין לא מצאנו לעשות כן. הנאשם, תושב עזה, שהה באורח בלתי חוקי בארץ משך שנים ארוכות, והועסק בעבודות בנייה. ככלל, הימצאותם של שוהים בלתי חוקיים בתחומי מדינת ישראל, פוגעת באופן אינהרנטי בביטחון אזרחי ישראל, שכן זכותה של

המדינה היא לקבוע את זהות הבאים בשעריה. לא זו אף זו, עינינו הרואות כי, כניסה ושהייה לשטחה של מדינת ישראל בניגוד לחוק עלולות להגדיל את הסיכון לפשיעה מצד אלו ששוהים בה שלא כדין. בית המשפט העליון עמד במסגרתו של רע"פ 3677/13 **אלהרוש נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 9.12.41) על כך שיש לקבוע את מתחם העונש ההולם לעבירת שב"ח **לצרכי פרנסה** כדלהלן: **"עונש מאסר שנע בין מאסר על תנאי לבין מאסר בפועל למשך חמישה חודשים, כאשר חמישה חודשים אלה יכללו הן את תקופת התנאי והן את תקופת המאסר בפועל... אם לנאשם יש עבר פלילי, ובכלל זה עבירות שב"ח, ניתן יהיה להתחשב בכך במסגרת גזירת העונש "בתוך המתחם". זאת משום שעבר פלילי הוא נסיבה שאינה קשורה בביצוע העבירה, שחלה הוראת סעיף 40א(11) לחוק העונשין, ומאפשרת התחשבות בה בעת גזירת העונש בתוך המתחם.."** (ההדגשות אינן במקור).

בהתחשב במכלול, אנו קובעים אפוא, כי מתחם העונש ההולם נע בין **מאסר עולם שהוא עונש חובה ועוד 4 שנות מאסר לריצוי בפועל לבין מאסר עולם חובה ועוד 8 שנות מאסר לריצוי בפועל**.

כעת, לאחר ששורטט מתחם העונש ההולם נעבור לסקור את הנסיבות **שאינן קשורות לביצוען של העבירות** (סעיף 40 יא לחוק העונשין). או אז נוכל לגזור לנאשם **את העונש המתאים**.

עונש מאסר לריצוי בפועל בוודאי שיפגע בנאשם ובמשפחתו המצויה ברצועת עזה, והתלויה בפרנסתו. הנאשם נטל אחריות על מרבית מעשיו, כפי שזו באה לידי ביטוי בצמצום גדר המחלוקת ששורטטה בין הצדדים. פועל יוצא מנקיטת קו הגנתו הממוקד של הנאשם נחסכה העדתם של עדים רבים, נחסכו משאבים ציבוריים ונחסך זמן שיפוטי ניכר. כפירתו היחסית באשמה וניהול משפטו אינם נזקפים לחובתו. לא זו אף זו, הנאשם שיתף פעולה עם רשויות החקירה ותרם במובן מסוים לקידום החקירה. **עברו הפלילי התיישן**.

לא הוצגו לפנינו ראיות המעידות על מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירות ומאמציו לחזור למוטב; לדבריו, הן אלו שהשתקפו בתיעוד חקירותיו הן אלו שהושמעו לפנינו בשלבים השונים של ההליך, הוא מצר על מעשיו.

סוף דבר

בהתחשב במכלול האמור מצאנו להטיל על הנאשם עונש כולל כדלהלן:

(א) **מאסר עולם ועוד חמש שנות מאסר לריצוי בפועל, שירוצו במצטבר, בניכוי ימי מעצרו.**

(ב) 18 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

(ג) 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירה לפי סעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952.

(ד) **מוטל על הנאשם לפצות את נפגעי העבירות (הוריו וארבע אחיותיו של המנוח) בסך כולל של 258,000 ₪** אשר יחולק בין ששת בני המשפחה הנ"ל באופן שווה. סכום הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט ב- 50 תשלומים שווים ורצופים, החל מיום 10.9.21 ובכל 10 בחודש שלאחריו. אי תשלום אחד התשלומים במועדו יעמיד את יתרת הפיצוי לפירעון מיידי.

סכום הפיצוי יועבר לנפגעי העבירות לפי פרטים עדכניים שיימסרו בידי המאשימה עד ליום 1.9.2021.

נאסר על הנאשם ליצור קשר, ישיר או עקיף, עם בני משפחת המנוח בכול הנוגע לפיצוי.

זכות ערעור כחוק.

ניתן היום, כ' תמוז תשפ"א, 30 יוני 2021.

א. באומגרט, שופט

ע. קוטון, שופט

**א. לוי, שופט
אב"ד**